

Yksikönjohtaja Kirsti Savela

2.12.2008

Kokous. 29th Meeting of the EFSA Advisory Forum**Paikka:** Marriott Hotel, Kööpenhamina, Tanska**Aika:** 20-21.11.2008**Osallistuja:** Kirsti Savela (Jaana Husu-Kallion sijainen)Lisätietoja <http://www.efsa.europa.eu>

EFSan neuvoo-antavan ryhmän (Advisory Forum) marraskuun kokouksen aiheita olivat nanoteknologia (1), riskinarvioinnin läpinäkyvyys (2), Focal Point –toiminta (3), artikla 36 (4), yhteistyö- ja verkostostrategia (5). Lisäksi päivitettiin tietotekniikkatyöryhmän (6) ja ESCO työryhmien (7) tilanteet ja käytiin läpi jäsenmaiden (8) ja EFSAn (9) esiin nostamia asioita.

1. Nanoteknologia. Nanoteknologiaan liittyvä lausuntoluonnos on ollut jäsenmaiden kommentoitavana (http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1211902132298.htm). Komissio (KOM) ja EFSA selvittävät parhaillaan elintarviketurvallisuuteen ja nanoteknologiaan liittyvää aineistoa, menetelmiä ja nanomateriaalien käyttötarkoituksia. Selvitystyön alla ovat: nanotuotteet, internet-tarjonta, toksikologiset testit ja referenssimateriaalit, kontaktimateriaaleista elintarvikkeisiin siirtyvät nanoyhdisteet sekä riskihyötyanalyysit. Neuvoo-antavan ryhmän kanta oli, että EFSAn pitäisi koordinoida nanoteknologiaan liittyvien määritelmien yhtenäistämistä, aineistojen keräämistä sekä tulevien riskinarviointien suunnittelua ja tekemistä yhteistyössä EMEAn ja ECHAN sekä jäsenmaiden eri organisaatioiden kanssa. EFSA keskittyy tiedottamaan nanoteknologiasta tulevina vuosina. Nanoteknologian käyttö kasvaa ja kuluttajia kiinnostaa nanoteknologian hyödyt ja haitat. Komission edustaja totesi, että nanotuote on uuselintarvike ja sillä pitää olla lupa, ennen kuin se pääsee markkinoille.

2. Riskinarvioinnin (RA) läpinäkyvyys liittyy EFSAssa tehtävä ohjeistus siitä, miten riskinarviointiprosessin ja tieteellisen työn luotettavuus säilytetään korkealla tasolla. EFSAssa läpinäkyvyys toteutuu arviointiprosessin aikana tieteellisten lausuntoja valmistelussa, riippumattomien asiantuntijoiden valinnassa, sidosryhmien huomioimisessa sekä viestinnässä. Läpinäkyvyys on tärkeää riskinarviointiprosessin aikana, kun selvitetään mm., miten objektiivisesti aihe, menetelmä, aineisto ja lähteet on valittu, miten lautakunta vahvistaa aineiston ja miten lopulta päätös syntyy. EFSAssa tullaan ottamaan käyttöön INEX- (Internal and External Review System) vertaisarviointijärjestelmä, jonka mukaan tekijät ensin itse arvioivat työnsä ennen kuin se menee EFSAn sisäiseen ja ulkopuoliseen arviointiin. DK kysyi, miten riskinarvioinnin laatu varmistetaan. AT kysyi, mitä kriteerejä käytetään aiheen valinnassa. EFSasta Riitta Maijala vastasi, että riskinarviointikysymyksen pitää olla tärkeä ja merkittävä, ennen kuin se otetaan paneelissa käsiteltäväksi. Käsittelyyn vaikuttaa myös aineiston saatavuus ja aikataulu. Asiantuntijan riippumattomuus liittyen riskinarviointikysymykseen on oleellista ja tarpeen mukaan voidaan kutsua myös ulkopuolisia asiantuntijoita. UK:ssa riskinarviointitarve on kasvanut v. 2001 jälkeen ja arviointien laatu varmistetaan mm. tieteellisen komitean arvioinnilla, noudattamalla erilaisia standardeja, ulkopuolisten arvioijien avulla ja julkaisemalla artikkeli sopivassa tieteellisessä sarjassa. FR pyrkii käyttämään riskinarvioinnin laadunvarmistuksessa omia standardeja (NFX 50-110) ja kansainvälisiä (ISO 9001) standardeja.

3. Focal Point (FP)–toiminta. FPn tarkoitus on lisätä yhteistyötä jäsenmaiden ja EFSAn välillä sekä nostaa EFSAn näkyvyyttä. Neuvoo-antavan ryhmän jäsenet kannattivat Focal Point -toiminnan jatkamista. Asiaa käsitellään EFSAn johtokunnan (Management Board) joulukuun 18 päivän kokouksessa. Hyväksymisen jälkeen uudet sopimukset tullaan lähetetään jäsenmailhin ja EFSA aikoo allekirjoittaa ne vuoden 2009 alussa. Jäsenmaiden ja EFSAn välillä on FP -toiminta ollut aktiivista vuoden 2008 aikana. Jäsenmaissa on mm. perustettu asiantuntija- ja yhteistyöverkostoja; täytetty 81 erilaista EFSAn toimeksiantoa; vastattu 6 kyselyyn.

Tiedonvaihtoalusta (Information Exchange Plattform) on saatu käyttöön ja sinne on ladattu n. 70 dokumenttia. FP on hoitanut myös artikla 36 listan päivittämisen. EFSA on lähettänyt asiantuntijaksi liittymisestä FPn kautta kyselyjä 140 laitokselle. Tähän mennessä (17.10.) on yli 1000 asiantuntijahakemusta hyväksytty.

4. Artikla 36 listalle on hakenut 370 uutta organisaatiota. Työohjelman valmistelussa keskustellaan tutkimusrahojen suuntaamisesta yhteisprojekteihin, joita on tällä hetkellä n.45% hankkeista. FR kysyi art. 36 rahoituksen roolista ja onko tarkoitus tukea riskinarviointia vai datan tuottamista. KOM halusi selvennystä rahoituksesta jakautumisesta eri sektoreille. BE esitti, että art. 36 rahoituksen pitäisi olla verkostoitumisen ja yhteistyön eikä rahoituksen väline. BE kysyi vielä, miten EFSA varmistaa, että rahoitus ei mene päällekkäiseen työhön ja millä kriteereillä rahat hankkeisiin kohdennetaan. EFSA totesi, että tieteellisen tutkimuksen kriteerit pätevät myös art. 36 rahoituksen saamiseen ja EFSA:n rooli on koordinoita rahoitusta. Asiakirjaa kehitetään edelleen ja kaikki keskeiset tahot tulisi olla mukana suunnittelemassa rahoituksen suuntaamista, jotta vältetään päällekkäinen työ. EFSA lupasi toimittaa tiedon siitä, kuinka monta hakua on ollut ja mikä maa/organisaatio rahoitusta on saanut.

5. Yhteistyö- ja verkostostrategia (Strategy on Cooperation and Networking). Yhteistyö- ja verkostostrategiasta oli lähetetty jäsenmaille kysely, johon on vastannut 18 jäsenmaata. Yhteistyön tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi esitettiin: aineistojen kerääminen ja vaihto; riskinarviointikäytäntöjen jakaminen jäsenmaiden kesken; riskinarviointimenetelmien harmonisointi sekä riskiviestinnän johdonmukaisuus. Toimenpiteitä ja parannusta vaativiksi asioiksi listattiin edellä mainittujen lisäksi Focal Point –toiminta sekä koulutuksen järjestäminen. EFSA totesi, että yhteistyötä toteutetaan myös tiedelautakunnissa ja tiedekomiteassa. EFSA:n toimintaa tukevissa tehtävissä on suomalaisten asiantuntijoiden osuus 2,2 % (ilman tiedelautakunnan jäseniä). Suurimman osuuden asiantuntijatyöstä tekevät britit (13 %), ranskalaiset ja saksalaiset (n. 11 %).

6. Tietotekniikkatyöryhmä (Advisory Forum on Information Technology WG). Työryhmän tehtävänä on tukea tiedepaneelien työtä, ylläpitää ekstranettiä, järjestää videokokouksia, pitää kunnossa tietoa erilaisten aineistojen ja zoonoositietojen datankeräystä varten. EFSA:n tietokantoihin (tallennettu 65000 dokumenttia) on rekisteröitynyt 700 käyttäjää. Tietokantojen käyttöön on osallistunut 13 jäsenmaata ja 9 jäsenmaata on osallistunut videokokouksiin. Uusi videokokouksetullaan järjestämään joulukuussa v. 2008. EFSA ehdotti, että videokokouksien järjestämistä pitäisi testata myös internetin kautta. Neuvoa-antava ryhmä piti tärkeänä tietotekniikkatyöryhmän työn jatkamista, sillä EFSA:n ja jäsenmaiden yhteistyö erilaisten aineistojen keräämiseen edellyttää toimivaa tietotekniikkaa. Suomen edustajana työryhmässä on Pekka Pakkala Evirasta.

7. ESCO työryhmien tilanteet. ESCO WG on Safety Assessments of Botanicals and Botanical Preparations. Työryhmä on valmistelemassa raporttia kasviperäisten (yrtil) ravintolisien turvallisuudesta. Yleisö on voinut kommentoida raporttia joka valmistuu v. 2009 puolella (http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1178669754927.htm). Valmisteilla on myös kooste, jossa on esimerkkejä kasviperäisten ravintolisien käytöstä ja haitallisista pitoisuuksista. SE kysyi, jatketaanko työryhmän työtä ja, mitä KOM ajattelee jatkotyöstä ja tuotteiden sääntelystä tulevaisuudessa. HU kysyi, tuleeko valmisteista negatiivista ja BE kannatti sen tekemistä. Listasta olisi apua tuottajille, jotta he tietäisivät, mitkä tuotteet ovat kiellettyjä. EFSA aikoo yhteistyössä EMEAn kanssa selvittää tuotteiden koostumusta ja alkuperää. KOM esitti, että jokainen jäsenmaa päättää itse, onko kasviperäinen ravintolisä lääkeaine vai lisäaine. Jäsenmaan pitää huolehtia myös turvallisuusarvioinnista, koska erillisiä säännöksiä tai lainsäädäntöä ei tule. EFSCO WG – Horizon scanning to identify emerging food safety risks. Työryhmissä on pohdittu elintarvikkeiden kemialliseen turvallisuuteen ja mikrobiologisiin vaaroihin liittyviä tulevia riskejä. Jäsenmaille lähetetystä kyselystä odotetaan saatavan tietoa siitä, mitä eri maissa tehdään tulevien riskien tunnistamiseksi. Raportti valmistuu v. 2008 loppuun mennessä. NL ehdotti, että uudet teknologiat (nano ja gmo) ja kuluttajarisikit otetaan mukaan aiheiksi. EFSA:n mukaan yhteistyötä

lisätään jäsenmaiden eri virastojen kanssa tulevien riskien tunnistamiseksi. Aikataulua kartoituskohteiden selvittämiseksi ehdotettiin lykättäväksi v:een 2010. ESCO WG – Risks and Benefits of Fortification of Foods with Folic Acid. Työryhmän kokouksiin on osallistunut 19 jäsenmaata ja loppuraportti valmistuu v. 2009 aikana. Työryhmä on työstänyt meta-analyysiä ja keskittynyt selvittämään foolihapon ja syövän yhteyttä. Tammikuussa 2009 on aiheesta kokous Ruotsissa. Työryhmä painottaa, että viestintä foolihapon yhteydestä syöpään on tärkeää ja Upsalassa järjestetään asiasta tiedotustilaisuus. Kokous foolihapon lisäämisestä jauhoihin järjestetään 23.8.09 Romaniassa. ESCO WG – Fostering harmonized risk assessment approaches in Member States. Työryhmä on koonnut yhteenvetoraporttia jäsenmaille lähetetyn kyselyn tuloksista riskinarviointien tekemisestä ja menetelmien yhtenäistämistä. Erot jäsenmaiden tekemien riskinarviointien välillä ovat melko suuria mm. ohjeistuksen, asiantuntijoiden ja yhteistyötahojen valinnassa sekä riskinhallitsijoiden osallistumisesta prosessiin. Eroja oli myös RA raportoinnissa, päivittämisessä sekä aineiston saatavuudessa. Noin 30% vastaajista ilmoitti, että tarvittavan aineiston saatavuus oli ongelmallista. FR piti tärkeänä, että RAn laadunvarmistus toimii jäsenmaissa. SE totesi eri jäsenmaiden tekemien riskinarviointien olevan melko yhtenäisiä, mutta piti tärkeänä myös yhtenäisten menetelmien käyttämistä, että luottamus jäsenmaissa tehtäviin arviointeihin säilyy. EFSA totesi, että erät alueet (GMO, kasvin terveys) ovat jo pitkälle harmonisoineet RA menetelmiä, kun toiset ovat vasta alussa (ravitseminen, biologiset vaarat, kemialliset vierasaineet).

8. Jäsenmaiden esiin nostamia asioita. Saksa kertoi EUn 7. puiteohjelman tutkimushankkeesta, jossa arvioidaan kasvintuhoojien riskiä ja kerätään aineistoa taloudellisten vaikutusten arviointiin. Hankkeessa on mukana kolme jäsenmaata (NL, DE, UK) sekä EPPO. Jäsenmailta tullaan pyytämään aineistoa ja lähettämään kysely kasvintuhoojista. EFSAa pyydetään mukaan tukemaan datankeräystä ja koordinoimaan yhteistyötä EPPO:n kanssa. Ranska kertoi AFFSAN riskinarvioinnista liittyen kalatuotteiden *Anisakidae*- tautitapauksiin, jotka ovat lisääntyneet. Loinen aiheuttaa allergisen reaktion toukkien välityksellä. Ihmiset voivat altistua *Anisakidae*'lle syödessään mm. lohta tai silakkaa. Useita tapauksia (95%) Japanissa, mutta myös Euroopassa n. 500 tapausta.

9. EFSA:n esiin nostamia asioita. Nitraatin riskinarviointia varten aineistoa saatiin 20 jäsenmaasta. Tarkoitus on pyytää vielä lisäaineistoja elintarvikkeista, joissa nitraattipitoisuudet ovat korkeita. Lisäksi keskitytään parantamaan menetelmiä, ja pyydetään tietoja mm. rucola -salaatin käytöstä. FR ehdotti, että nitraatin toksisuus pitäisi katsoa tarkemmin lasten ja vanhusten osalta, koska mm. hemoglobiininemia on ongelma vihanneksia syöville lapsilla. KOM ilmoitti myös keräävänsä nitraattituloksia. Seuraava kriisiharjoitus pidetään v. 2009 ja kriisinhallintaohjetta/käsikirjaa kehitetään sen pohjalta paremmin käytäntöön soveltuvaksi. EFSA:n toimittama kriisikäsikirja on vielä kommenttikierroksella. EFSA pyytää myös jäsenmaita nimeämään kriisikäsikirjaan kunkin maan yhteyshenkilön. V. 2009 tammikuussa järjestetään viestintäryhmän seminaari Norjassa ja aspartaamikokous järjestetään myös v.2009 alkupuolella.

JAKELU: Evisa jory, Kirsi-Maarit Siekkinen, Matti Aho, Veli-Mikko Niemi, Riitta Heinonen, Sinikka Turunen/Kuluttajaliitto